

Szeptember 14. Szentkereszt felmagasztalása és Notburga napja

Szentkereszt felmagasztalása kultikus háttéréről, legendavilágáról, ikonográfiájáról a Szentkereszt feltalálása (máj. 3.) napjánál emlékezünk meg.

Notburga tiroli szolgálólány († 1313), akit fáradhatatlan munkakedvéért, hűségéért, embertársainak szeretetéért, egyszerű, de mélységes jámborságáért Tirol népe évszázadokon át szentként tisztelt. A népi hagyomány előtt meghajolva, hivatalosan az Egyház is oltárra emelte (1862). Ő a szolgálólányok osztrák védőszentje. A tiroli parasztok szülés és jószágbetegség idején kérik az ő közbenjárását. Egyik kezében fölemelt sarlóval, a másikban korsóval, felfogott kötőjében pedig a föld termésével, hazájának népviseletében szokták ábrázolni.

A legenda szerint Notburga egy gazdánál aratott, de az egyességnél kikötötte, hogy esti harangszó után nem dolgozik tovább, mert akkor nem lesz az imádságra kellő ideje. Egy alkalommal azonban a gazda mégsem engedte el. Erre Notburga tanúságtételül sarlóját emelte föl, amely lebegve maradt a levegőben. A legenda azt is tudja, hogy a sajtárban, korsóban tejet szokott vinni a szegényeknek. Gyanakvó gazdája megszégyenült, mert ő lúgot talált benne.

Notburgát hazánkban – tudomásunk szerint – csak a somogyi Bőszénfa választotta egyházának (1782, új templom, 1902) védőszentjéül. A titulust nyilvánvalóan az egykori kegyúr Festetics-családnak a bécsi udvarral, illetőleg az osztrák barokkal való kapcsolatai magyarázzák. Megjegyezzük még, hogy magyar lakosságának egy része német eredetű. Notburga helyi kultusza már teljesen elenyészett.

A kecskeméti piarista templom a barokk ikonográfiának egyik alföldi kincsesháza. A Szentcsalád oltárának egykori neve altare opilionum, vagyis pásztorok oltára (1741), mert az ő áldozatukat dicséri. Oromzati szoborcsoportján a Jópásztornak, a pásztorok pásztarának Notburga és Vendel, a délnémet parasztság két híres védőszentje hódol.

Notburga tisztelete hazánkban nem eresztett mélyebb népi gyökereket. Tudomásunk szerint nálunk nem vált paraszti keresztnévvé sem.

Szeptember 14. Szentkereszt felmagasztalása és Notburga napja

Írta: Benedek Csaba

2012. szeptember 14. péntek, 00:00 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:51

Forrás: [Bélint Sándor & Uml;NNEPI KALENDARIUM II. Szent István Tisztelet, Budapest, 1977. 276-277.](#)

valamint [Bélint Sándor & Uml;NNEPI KALENDARIUM II. Szent István Tisztelet, Budapest, 1977. 277.](#)